

The book cover features a vibrant, abstract illustration by Barbora Kyšková. A black silhouette of a person stands on the right, reaching up to touch a large, irregularly shaped piece of paper or fabric. This piece is covered in colorful, expressive brushstrokes and splatters in shades of blue, yellow, pink, and orange. The background is a rich, textured red with scattered blue and yellow speckles. The overall style is dynamic and artistic.

jedenáct a čtvrt

Ilustrovala Barbora Kyšková

IVA PROCHÁZKOVÁ

Albatros

Džajo, jedenáct a čtvrt

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.albatros.cz
www.albatrosmedia.cz

Iva Procházková

Džajo, jedenáct a čtvrt – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

IVA PROCHÁZKOVÁ

DŽOJO,

jedenáct a čtvrt

IVA PROCHÁZKOVÁ

DŽOJO,
jedenáct a čtvrt

Ilustrovala Barbora Kyšková

Albatros

**Byla jednou jedna kniha... a jakmile ji dočetli,
skončila zastrčená v knihovně.**

Tak to ale skončit nemusí!

Pošlete ji dál s **www.restorio.cz**.

© Iva Procházková, 2025

Illustrations © Barbora Kyšková, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-00-07951-6

ISBN e-knihy 978-80-00-07967-7 [1. zveřejnění, 2025] (epub)

ISBN e-knihy 978-80-00-07968-4 [1. zveřejnění, 2025] (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-00-07955-4 [1. zveřejnění, 2025] (ePDF)

*pavouk Dalbychův – co vytečkovávám – Umělá inteligence šílí – vadnej –
zuby neřeším – na fotce je Dalí – vyzbrojuju se pro život – táta mě zkouší
u nudlí – jsem petka?*

Má jich dvanáct! Anebo se pletu? Tak si je spočítáme: jeden pár, druhý, třetí, čtvrtý, pátý... to u hlavy můžou být makadla. Ba ne, jsou to nohy. Ale jistě si nejsem. Musel bych se mrknout zprava, jenže Agáta se roztahuje, myslí, že když je geniální, může si zabrat celou lavici pro sebe. Sleduj, ty Umělá inteligence, trochu ti loktem odšoupnu sešit... ještě kousek... teď vyklizenej terén rychle obsadit a natáhnout krk, jakože chci Hlavu co nejlíp slyšet. Je ve formě, rozkládá rukama, dramaticky mění hlas, mluví o tom, co si lidi zbytečně způsobují. O hrůzách války a zmrzačených veteránech. Celá třída ji napjatě poslouchá. Hlava je super, bezva, cool. Klidně by mohla být herečka, v jejím provedení je napínavej i popis přišívání knoflíku. Dovede ho podat jako akčňák, horor, nebo klaunský číslo. Je to nejlepší učitelka, jakou máme.

Rád bych Hlavu sledoval, ale nemůžu. Pavouk mě zajímá víc, poněvadž dvanáctinohej pavouk, to je prostě bomba. Nejspíš je to naprostej originál. Jedinej exemplář na světě. Žádný člověk ho zatím neviděl, jsem první. Jsem objevitel! Dostane moje jméno: pavouk Dalbychův. Možná po mně pojmenujou i nějakou ulici nebo... bacha! Dalbychův pavouk bere roha. Stůj, kámo! Musíš si tě vyfotit, jinak mi nikdo neuvěří.

Telefon mám vypnutej, jak nařizujou pravidla, na kterých se škola s rodiči dohodla a se kterými já nesouhlasím, ale jsem ukázněnej žák, neporušuju je. Akorát ve výjimečných případech. A tenhle případ je exterordinara, jak by řek táta, když má záchvat a mluví se mnou v esperantu. Fofrem potopím ruku do batohu, vylovím mobil a pod lavicí ho zapnu. Kdybych seděl s Oskarem jako dřív, proběhlo by to normálně, vedle Agáty nemám šanci. Ta příšera nejenže všechno ví, ale navíc vidí skrz lavici!

„Co děláš?“ zasyčí popuzeně.

Sedíme vedle sebe už dva měsíce, ale ještě jsem nezažil, že by se mnou v něčem souhlasila. Když mě nekritizuje pusou, tak aspoň pohledem. Stačí, abych si ve vlastivědě kreslil, čímž nikoho nemůžu rušit, a geniální jedince už vůbec ne, jenže Agátu to vždycky odhrábne. Přitom kreslím dobře. Pravěkej lovec s harpunou se mi skvěle povedl a divoška u ohniště ještě víc. Nahoře jsem ji neoblíkl, ale

aby to nevypadalo jako webový stránky, který my nezletilí nesmíme navštěvovat, zamotal jsem ji do dlouhých hustých vlasů. Vyšla mi epicky. Umělá inteligence se stejně mračila.

Nechci se vyťahovat, ale podle mě jsem ve výtvarce ze všech páťáků bezkonkurenčně nejlepší. Měli jsme s béčkem dohromady výstavu a na ní jsem si to potvrdil. Na druhou stranu asi nejsem tak dobrej jako Williamson, kterému se říká zázračnej talent, protože se proslavil už v pěti letech. Viděl jsem obrázky, co maloval, když byl stejně starej jako já, a musím uznat, že je vymakal, teda pokud jde o perspektivu, stínování a podobně. Ale byly to jenom krajinky. Mě krajinky nebaví, daleko radši dělám lidi, zvířata, kyborgy, mutanty, draky a jiný tvory z her, který znám, anebo podle vlastní fantazie. Na rozdíl od Williamsona umím kreslit pravou i levou rukou, dokonce oběma naráz. Jenže on si v mém věku už vydělal miliony. Na rozdíl ode mě. Kromě herní grafiky – tu jsem za čokoládovou velrybu udělal pro Vojtu, jednoho z Oskarových bratranců – se mi dodneška povedlo prodat akorát čtyři obrázky na vánočním trhu, dohromady za 200 korun, takže vedle Williamsona jsem totální nula.

Ta velryba od Vojty měla pětadvacet centimetrů, byla tlustá a z trojí čokolády: mléčný, hořký a bílý. Když se v puse smíchaly dohromady, vznikla úplně nová chuť. Nedovedl jsem ji popsat. Dal jsem ochutnat tátovi (jedeme v čokoládě oba, je to naše nejoblíbenější potravina) a on prohlásil: fenomenální. Od té doby tak říkám všemu, pro co nemám lepší pojmenování.

Williamsonovy miliony nepotřebuju, aspoň zatím, a měřit se s ním nechci. Pan Kosatka mi vysvětlil, že měřit se můžu jenom sám se sebou, poněvadž na startovní čáře jsem já a nikdo jinej a u cíle prý budu zase jenom já. Není mi úplně jasný, co tím myslí, musím se ho zeptat, až bude příště ochotnej sdílet se mnou svoje myšlenky

a cenný zkušenosti. Má jich plný tašky. „S nikým se nesrovnávej,“ řekl mi nedávno, „ale sebedůvěru musíš mít. Sebedůvěra je základ úspěchu, bez sebedůvěry dokážeš leda velký h...“ Některý moudrosti pana Kosatky obsahují vulgární slova, tak si je radši vytečkovávám i v duchu, abych si na ně nezvyk. V tom případě by totiž hrozilo, že je řeknu nahlas a pořádně to od Lišky schytám. Na sprostárny si u mámy musím dávat bacha.

„Zajišťuju důkaz,“ odpovím Agátě šeptem.

Učitelka si nás nevšímá, udělala si na čele vrásku, tváří se jako raněnej smajlík, škoda, že ji nemůžu poslouchat. Vykládá, odkud se vzal Den válečných veteránů, kterej se dnes slaví a kvůli kterému na tabuli načmárala vlčí mák. Nevzala si fix, ale křídou, se kterou to moc neumí, takže se nepoved. Nevypadal jako mák, spíš jako gigantickej lívanec s jahodovou marmeládou, což jsme jí sice nikdo neřekl, ale není slepá, viděla to, a půlku lívance umazala. Teď se dá aspoň tušit, že jde o nějakou červenou vegetaci.

„Jakej důkaz?“ sykne Agáta.

Dalbychův pavouk nabírá rychlost, vlezl mi na penál, za chvíli se z něj spustí do uličky a zmizí. Možná navždycky. Někdo na něj může šlápnout, uklízečka ho může setřít mopem a vyždímat do kbelíku, už ho nikdo nikdy neuvidí. Konec vzácnýho originálu. Nenahraditelná ztráta pro přírodu, pro vědu, pro svět. Moje kariéra objevitele bude v pytli. To nesmím dopustit.

„Jakej důkaz?“ dožaduje se Agáta odpovědi.

Má chraplavěj hlas, zní, jako by byla pořád nachlazená. Na šeptání ve škole se hodí, protože není tolik slyšet.

„Tenhle.“

Zvednu mobil, prst na zapínacím tlačítku připravenej k dvojkliku. Mám tuhle zkratku naučenou už dávno, poněvadž vzácnějch originálů,

který se rychle objeví a ještě větším fofrem zmizí, je tolik, že člověk zírá. A já je všechny potřebuju mít ve svém soukromém archivu pro budoucí použití. Jako třeba tu mrňavou bábinu v kulichu s nápisem Dynamo Pardubice, musela být nejmíň stoletá, hnala se naší ulicí, až se jí jezevčík na šňůře škrtil, a nesla si přes rameno hokejku, celá nažhavená dávat góly. Kdybych to Oskarovi nebo našim jenom vyprávěl, nejspíš by mi nevěřili, ale já si ji stihl natočit, takže jsem měl důkazní materiál. Ukázal jsem jim video, a uznali, že mluvím pravdu. Stejný to bude i s dvanáctinohým pavoukem. Přiblížím mobil k penálu a...

„Ííííí!!!“ ozve se mi u ucha a já sebou trhnu.

Tlačítko jsem sice zmáčkl, ale kdoví co bylo v tu chvíli před objektivem.

„Uáááááá!“

Agátin vířskot mi trhá bubínky v uších. Po chraptění ani památky. Vyskočí, převrhne židli, upaluje jako divokej králík, co jsme si o něm loni pouštěli přírodopisnej film, kde se mu srandovně hejbaly fousky a kličkoval. Umělá inteligence fousky nemá a nekličkuje, zato mává

rukama, asi chce vzlítnout. Z culíku jí sklouzla gumička, vlasy jí skáčou kolem uší. Nekouká na zem, zakopne o něčí batoh, svalí se, ale i na zemi vřeští na plný pecky. Mrknu na penál: pavouk je v čudu. Ani v uličce ho nevidím. Zdrhnul.

„Uklidni se, Agáto,“ slyším učitelku. „Stalo se ti něco?“

„Pa... páááá...!“ ječí Agáta.

Je mi jasný, že to není pozdrav na rozloučenou, chtěla říct pavouk, jenže došel jí dech. Naráz zmlkla a zamrzla. Vypadá jako mrtvola.

„Agáto!“ Hlava se k ní rozčileně žene. „Nedělej hlouposti!“

Všichni se zvedají ze židlí, taky se zvedám, abych viděl, jestli Agáta hraje komedii, anebo je vážně mrtvá. Na komedii to netipuju, Umělá inteligence nemá pro humor úložiště. Pravděpodobnost, že by sebou sekla, aby nás pobavila, se rovná nule. Takže co?

„Agáto, prober se!“

Hlava pleská Agátu po tvářích, docela drsně, je rozhodnutá profackovat ji k životu. Když to nefunguje, zavelí: „Vodu!“

Oskar je nejrychlejší. Skočí k umyvadlu, ale nemá, do čeho vodu natočit, tak popadne houbu, namočí ji, a než ho Hlava stačí zarazit, vyždímá ji Agátě na obličej. Agáta se roboticky posadí. Zírá před sebe, po obličejí jí tečou červený potůčky, protože v houbě byly zbytky vlíčího máku, teda lívance s jahodovou marmeládou, teda červený křídý. Vypadá jako zkrvavenej válečnej veterán.

„Co se děje? Proč vyvádíš?“ ptá se Hlava.

Klečí vedle Agáty na podlaze, jednou rukou ji hladí po vlasech, druhou ji drží kolem ramen pro případ, že by sebou chtěla znovu praštit. Agáta mhouří oči, do kterých jí kape červená voda, má omráčenej výraz, asi se jí v hlavě všechno pomíchalo, moc geniálních myšlenek by tam teď člověk nenašel. Pohled jí jezdí zleva doprava

jako stěrače po skle, pak se zastaví na mně. V tu chvíli si vzpomene, co bylo předtím. Před jejím úprkem. Před jejím pádem.

„Křížák,“ zamumlá.

„Jaký křížák?“ zeptá se Hlava.

„Obří.“

„Kde?“

Agáta ukáže prstem na naši lavici. Všichni se ke mně otočí. Foun jsem už dávno vypnul a strčil zpátky do batohu, koukám nevinně jako Pražský jezulátko a horlivým příkyvováním potvrzuju Agátina slova. Samozřejmě vím, že to křížák nebyl, byl to pavouk Dalbychův a neměřil víc než tři centáky, ale na tom nezáleží.

„Lezl mi po penále,“ připojím bezvýznamnou informaci. A pak tu důležitou: „Dvanáctinohej.“

„Jo?“ podívá se Hlava. „Jo, Džojó?“

Tuhle slabomyslnou hlášku slyším od různých lidí každé den aspoň desetkrát. Většinou ve formátu: Že jo, Džojó? Jojo, Džojó. Občas taky: Týjo, Džojó! Když chce být někdo obzvlášť vtipnej, naservíruje mi variantu: Nene, Džone. Tu umísťuju na žebříčku trapnosti úplně navrch. Ale nejsem důslednej. Hlavě nadržuju a projev slabomyslnosti jí odpouštím, protože se vždycky zašklebí jako pirát Salazar a zvedne do výšky jedno obočí, kde s ním zamrská, což nikdo jinej, koho znám, neumí. Zajímavý je, že ať dělá sebekrutější ksichty, pořád zůstává hezká.

„Z loňska samozřejmě víme, kolik párů nohou mají pavouci,“ řekne a rozhlídne se po třídě.

„Čtyři,“ přispěchá s odpovědí Honza, kterej se z nás ze všech zajímá o přírodu nejvíc, a po něm pár dalších hlasů, Agátin mezi nima.

Už se vzpamatovala, už je zase šprtka.

„Všichni známi pavouci mají čtyři páry, ale tenhle měl šest. Fakt. Je to převratnej objev,“ prohlásím hlubokým hlasem, skoro basem, při

kterým mě škrábe v krku, ale je přesvědčivej. Nasazuju ho vždycky, když potřebuju dokázat, že nelžu.

Lžu celkem málo. Ve většině případů obhajuju pravdu, která vypadá nepravděpodobně. Před Oskarem skorobas nepoužívám, poněvadž to nemá cenu. Nezáleží, jak mluvím hluboko, má mě přečtenýho, zná mě od školky. Já jeho taky. Chodili jsme spolu nejdřív do Broučků, pak do Veverek, nakonec do Štěňat. Při zápisu na základku jsem učitelce a učiteli, co tam seděli a zjišťovali, jestli jsem fyzicky vyspělej a mám na školu dost velkou duševní kapacitu, oznámil, že do školy nepůjdu, pokud mě nedají s Oskarem do jedny třídy. Asi jsem to spíš zapištěl, tehdy jsem ještě nedokázal nasadit hlubokej hlas, ale stejně mi uvěřili. Řekli, že Oskarovi ještě není šest a do školy tím pádem nemůže, a ať s ním teda zůstanu ještě rok ve Štěňatech. Což jsem udělal a oni nás pak oba dali do áčka.

Ty čtyři roky, co jsme s Oskarem seděli vedle sebe, neměly chybu. Až na to, že jsou pryč. Skončily. Prý si za to můžeme sami. Všechno prý mohlo zůstat, jak bylo, kdyby se mě Oskar pořád na něco neptal a já mu pořád neodpovídal. Což je lež, často to bylo úplně naopak, já se ptal a Oskar mi odpovídal. Když se vás někdo na něco ptá, je neslušný mu neodpovědět, aspoň potichu, a my jsme oba slušně vychovaný a mluvili jsme potichu. Ale prý jsme třídu rušili. Takže Oskara přesadili v zájmu všech (což je další lež, v mém zájmu to nebylo a v Oskarově taky ne) do první lavice vedle Kristiána. Kristián nikoho neruší, mlčí i u tabule. Já vyfasoval Agátu, poněvadž k nám přišla nová a nikde jinde než vedle mě nebylo místo.

„Ty se pavouků bojíš?“ zeptá se Hlava. Pořád Agátu drží kolem ramen a hlídá ji, jestli se nechystá zase složit.

„Mám arachnofobii,“ řekne Agáta a já se naštvu.

Před chvílkou jsem ji málem litoval, jak tam ležela rozpláclá na zemi, ale stačí, aby jí trochu otrnulo, a už zase machruje a chrlí na nás cizí slova. Někomu je to fuk, jenže někdo si s nima neumí poradit. Já například vím, co je arachnofobie, brněnská babička ji má taky, ale když na to téma přijde řeč, říkám tomu děsná hrůza z pavouků, což je totéž, jenže česky, a každéj tomu rozumí.

„Nejsi sama, spousta lidí má z pavouků strach,“ řekne Hlava.

„Já je taky zrovna nemusím, ať už mají jakýkoli počet nohou. A víte co? Právě jsem dostala skvostný nápad!“

Zvedne se z podlahy, pomůže vstát i Agátě a jde s ní k umyvadlu. Zatímco jí vodou umývá červenou barvu z obličeje, nadšeně nám vykládá o skvostu, co ji napadl. Poslouchám a je mi čím dál víc šoufl. Tohle mi neměla dělat.

„Musí se jí to rozmluvit,“ řeknu Oskarovi cestou domů.

„Když si Hlava něco vezme do hlavy, tak si to rozmluvit nedá,“ namítne Oskar.

Má pravdu. Hlava je tvrdohlavá, což by mohl být, ale není důvod, proč dostala svou přezdívku. Ve skutečnosti ji dostala kvůli rčení To mi hlava nebere. Používá ho vždycky, když chce říct, že plácáme kraviny. Jako učitelka si takovej výraz nesmí dovolit, protože je nekorektní.

„Kdo by jí to rozmlouval?“ pokračuje Oskar. „Všichni byli pro.“

„Já ne.“

„Rozhoduje většina.“

„Menšiny mají taky práva. Zaručuje je ústava.“

„Tak si stěžuj u ústavy, menšino.“

Oskarova poznámka mě umlčí. Jsem bezmocnej. Když učitelka něco navrhne a třída jí to odsouhlasí, musí se jedinec s jiným názorem podvolit – ledaže by hlasitě protestoval, což jsem prošvihl. Což byla chyba. Což mě teď štve. Mega štve. Měl jsem projekt Můj problém odmítnout, jakmile jsem pochopil, že ho nezvládnou. Jak bych taky mohl? Jsem člověk bez problému. Jenže se k tomu stydím přiznat. Nemít žádnéj problém mi připadá jako být vadnej.

„Ty se máš!“ řeknu Oskarovi.

Ne že bych mu jeho problém doopravdy záviděl, ale kvůli projektu bych si ho rád na chvílku půjčil. Až bych získal emotikon – buď palec nahoru, nebo viktorku (tu nejradši), nebo kolečko z prstů, protože nic horšího Hlava za projekty nerozdává – zase bych Oskarovi jeho nekontrolovaný záchvaty zuřivosti vrátil. Nejsou ani super, ani bezva, ani cool, naskakuje mi z nich husí kůže. Ale musím uznat, že jich má v poslední době čím dál míň. Ještě loni roztřískal okno ve svém pokoji, poněvadž ze stavebnice, kterou dostal k narozeninám, nedokázal postavit závodní káru. Chytil ho amok, praštil pěstí do skla a pořežal se tak brutálně, že s ním pan Benda, Oskarův táta, musel jet na pohotovost, jinak by snad vykrvácel. Potom se konala valná hromada jejich rodiny, která je rekordně velká – větší počet tetiček, strýčků, babiček, dědečků, bratranců a sestřenic se vyskytuje asi jen u afrických domorodých kmenů. K těm Bendovi určitě nepatří, protože jsou skoro všichni zrzaví a většina z nich má pihy. Kvůli Oskarovým záchvatům zuřivosti si dali sraz na Ladronce, na louce u tenisových kurtů, kde se dělají pikniky, jinak by se nevešli, a dlouho se radili. Výsledkem porady bylo, že Oskar začal chodit na psychologickéj koučink a tam mu kromě dalších prospěšných věcí doporučili, aby dělal jógu.

„Pro tebe to bude brnkačka, můžeš se při prezentaci postavit u tabule na hlavu nebo si dát nohu za krk, ale co já? Porad' mi, o čem mám svůj projekt udělat já!“

„O Džojovi.“

„Jak o Džojovi?“

„O svým jménu.“

„S tím problémem nemám.“

„Fakt ne, Džone?“ řekne Oskar. Naschvál super hnusně.

„Ubohý hlody jméno nezkaží,“ odpovím. Čímž v bleděmodrým opakuju tátova slova. „Džajo, máš to nejhezčí jméno, jaké jsme ti s maminkou dokázali najít,“ ujišťuje mě odmala. „Jeho význam je radost a předurčuje tě k tomu, abys byl pozitivní člověk.“ Když jsem to od táty slyšel prvně, nevěděl jsem, co znamená pozitivní. „Jako povahová vlastnost to znamená s životem souhlasit a užívat si ho, i když tě zrovna nezahrnuje přízní, úspěchem, bohatstvím nebo slávou. Je to opak negativního, tedy odmítavého přístupu k životu,“ vysvětlil mi. Důkladně a spisovnou češtinou, jak se sluší na překladatele, jazykovědce a Brňáka.

To, že mi s mámou dali jméno v esperantu, řeči, kterou skoro nikdo na světě neumí, má ten důvod, že se moji rodičové díky esperantu seznámili. Potkali se v letním esperantským kurzu a tam se do sebe zabouchli. Prozradili mi, že jim spolu hned od prvního rande bylo senzačně a umínili si, že se nikdy nerozejdou, aby ten pocit neztratili. Prý věděli, že až se jim narodím, bude mi taky senzačně, proto mi vybrali tohle senzační jméno. Správně se má psát *ĝajo*, ale vyslovuje se s *dž* jako džíny, tak mi to nechali zapsat do rodného listu, abych s podpisováním neměl potíže. Nemám. Ani s podpisováním, ani s ničím jiným. V tom je ten problém.

„Co kdybys udělal projekt o svých mlíčňácích?“ napadne Oskara.

Chvilí nad jeho návrhem přemýšlím. Mám dětský horní špičáky, který se mi ani trochu neviklají. Když je člověku jedenáct a čtvrt, není to úplně normální. Všechny ostatní zuby už mi vypadly a znovu narostly, ale špičáky drží jako přilepený Mamutem Total, což je perfektní lepidlo (v tahu až 50 kg/cm, stojí na krabičce). Táta opravuje Mamutem všechno, co se doma poláme. Povedlo se mu spravit i Janskýho, objevitele krevních skupin, kterej mu při utírání prachu spadl z poličky v knihovně a ulomila se mu zakroucená špička kníru. Táta vzal Mamuta a přilepil špičku zpátky na místo tak, že za ni člověk může Janskýho zvednout a držít. Stejně pevně drží i moje tesáky. Zubařka mi udělala rentgen a zjistila, že pod nima nemám žádnou zálohu. Až vypadnou, zůstanou mi v dásni mezery, kam se částečně nastěhují sousední zuby. Pusa si to prý zařídí, a kdyby ne, dostanu rovnátka. Jupí! Už se moc těším, většina lidí s rovnátky vypadá hustě. Dokonce na Agátu, ačkoli je ve všech směrech obluda, se díky rovnátkům dá koukat. Se zamhouřenýma očima.

„O zubech můžeš náhodou udělat bombovej projekt,“ lobbuje Oskar za svůj nápad.

„Náhodou nemůžu. Slyšel jsi Hlavu? Jasně řekla, že si máme jako téma vzít něco, co nás štve, kvůli čemu máme mindrák, co musíme řešit. Já zuby neřeším.“

„Ty neřešíš nic.“

„Ale neštvte mě to a nemám kvůli tomu mindrák. A už vůbec nevyšiluju – jako někdo kvůli pavoukovi.“

„Dvanáctinohej pavouk ale je důvod k šílenství,“ prohlásí Oskar.

Často takhle se smrtelně vážným obličejem pronáší věci, který si ve skutečnosti nemyslí, a spoustu lidí tím rozčiluje. Mě ne, chtěl bych se to taky naučit, jenže když udělám vtíp nebo něco, co za vtíp považuju, sám se tomu začnu gebit a tím to vždycky zazdím.

„Chtěl jsem ho vyfotit, aby se mi věřilo,“ vysvětlím, „ale Umělá inteligence zaječela, já sebou šubnul a na fotce je Dalí.“

„Dalí?“ opakuje Oskar.

Nechytá se. Neví, kdo byl Salvador Dalí, o surrealismu, symbolismu a jiných -ismech nemá ani páru, protože Tygřice, co ji máme už třetí rok na výtvarku, je prduch, tedy pracující důchodkyně. Učením si přivydělává, ale medaili od ministra školství dostat nechce, proto vykládáním o uměleckých směrech ani dějinami umění neztrácí čas. Nechává nás, abychom se kreativně vyžívali. Můžeme kreslit nebo malovat, co se nám líbí a jakou chceme technikou, hlavně když jsme zticha. Když nejsme, zařve tak silně, jak by to od prducha nikdo nečekal. My ale jsme zticha, protože Tygřice sedí od zvonění do zvonění u okna, šálu s tygřím vzorem omotanou kolem krku, aby nebylo vidět svrasklou kůži, na nose má brejle, v ruce knížku – ruce má taky vrásčité, ale ničím si je neomotává – a předčítá. Díky Tygřici známe kila knížek. Většinu bychom si sami nikdy nepřečetli, poněvadž jsou hrozně starý, třeba Pouští a pralesem, Poslední Mohykán, Princ a chudšas, David Copperfield, Poklad na ostrově nebo Bez domova. Někdy nám čte vtipný příběhy, takže se chechtáme. To smíme, smích je podle Tygřice zdravější a čistí zuby. Loni jsme se smíchem skoro po..., když nám četla o Gabře a Málince, dvou ujetých ségrách z Valašska, co používají výrazy jako *břošek*, *šmoligajda*, *gňávijó*, *včil*, *pyščisko*, *sakviš* a další, na který si už nevzpomínám, ale jsou totálně cool. Obrazy Dalího podle Tygřice asi cool nejsou, takže nám o nich nechte ani nám je neukazuje.

„Čemu říkáš dalí?“ vyzvídá Oskar.

Být tu pan Kosatka, vyloží mu, jak surrealisti na rozdíl od realistů zobrazují svět. Já ovšem na to nejsem dost chytřejší, takže vytasím fotku, kde měl být realistickejší Dalbychův pavouk. Místo něho jsou vidět jenom surrealistický fleky a čáry. Oskar se na fotku koukne.

„Roztomilej pavouček,“ řekne. Zase s tím smrtelně vážným výrazem.

„Měl dvanáct nohou, přísahám!“ Pro větší důraz zvednu dlaň a olíznu si ji jako jeden týpek v Pokémonech, s kterými jsem dřív trávil hodně času a pořád jsem je kreslil, ale už mě nebaví. „Kdybys seděl vedle mě, viděl bys, že nelžu.“

„Jestli v naší třídě bydlí, zase se ukáže,“ ujistí mě Oskar a zůstane stát.

Jsmo na rohu, kde se naše cesty rozdělujou. K Bendovic vchodu je odtud kousek, já musím přejít ulici a zahrnout ještě dvakrát za roh. Kdybych ze školy chodil přes Petynku, měl bych to o dost kratší, ale byl bych ošizený o debaty s Oskarem, což nechci. Teď, když vedle sebe nesedíme, nemáme tolik příležitostí vyměňovat si názory. Výměna názorů a interaktivní komunikace jsou daleko důležitější než přijít včas k obědu. Takhle jsem to vyložil rodičům a od té doby se neptají, proč mi to ze školy trvá *celou věčnost*, což je v jejich představách pětadvacet, maximálně třicet minut.

„Tak pod košem!“ loučí se Oskar.

„Mám Kosatku,“ řeknu.

Protáhne obličej.

„Zejtra se s basketem můžem rozloučit,“ připomene otráveně.

Jako bych to nevěděl. Ve středu obyčejně obsadí hřiště starší kluci, říkáme jim Tatumové. Mistránkujou, zaberou si koše pro sebe a jenom někdy, když je jich málo, nás vezmou do hry. Jsou ale o dost rychlejší a tvrdší, tak se k míči stejně neprobojujeme.

„Možná že dorazím po malování, když nebude moc pozdě. Záleží, jakou bude mít Kosatka náladu. Jestli si dal včera Ponurou neděli, bude ho bolet hlava a pustí mě dřív. Minule zapomněl pustit kočky...“

„Pošli zprávu,“ řekne Oskar.

Nenechá mě historku o Kosatkových kočkách dokončit a zahne k domovnímu vchodu. Určitě má hlad, slyším, jak mu kručí v břiše. Mně nekručí, ale taky už bych něco zdlábnul. Do školní jídelny letos nechodíme. Dřív jsme chodili, protože tam vařila Oskarova máma, která fakt ví, co lidem chutná, jenže od té doby, co odešla na mateřskou a Oskar se začal stravovat doma, mi ve škole přestalo chutnat, tak jsem se odhlásil. Většinou teď obědvám s tátou.

Už jsem skoro u křižovatky, když mě zastaví Oskarův výkřik:
„Najs!“

Otočím se.

„Co je najs?“

„Mám to!“

„Máš co?“

„Už vím, o čem uděláš svůj projekt!“

„O čem?“

„Budeš zírat!“

„Povídej!“

Oskar se vrátí a řekne mi to. Zírám.

Výtah v našem domě používám jako trenéra pevný vůle. Nejenže si ho nepřivolám, když sedí někde nahoře, ale ignoruju ho, i když na mě čeká v přízemí. Naschvál do něj nevlezu a беру to po schodech. K nám do třetího patra je jich čtyřiaosmdesát a vyběhnout je na jeden záťah mě někdy, když zrovna nejsem ve formě, stojí megawatty přemáhání. Což mi vyhovuje. Posiluju si tím vůli, aby se mi pak líp

překonávaly životní překážky. Zatím jsem na žádný pořádný nenarazil, ale až se objeví, budu na ně vyzbrojen.

Oneska jsem ve formě. Nezastavím se u našeho bytu, vyběhnu až pod střechu, vykroužím otočku kolem Stoklasovic dveří, za kterými se okamžitě rozštěká Figaro, a zase dupu dolů. Pod žebry mě nepíchá, takže se chystám dát si to celý nanovo, jenže když svištím kolem naší rohožky, vyjde táta. Málem do sebe vrazíme.

„Ježkovy zraky!“ vykřikne a uskočí zpět do předsíně. „Co tu děláš?“

„A ty?“

„Jdu se podívat, kdo nám boří schody.“

„Tré-nu-ju,“ vyrážím ze sebe po troškách.

Teprve teď, když jsem se zastavil, cítím, že už nemám žádnou zásobu dechu. Před očima mi tancují duhový čtverečky. Opřu se o stěnu, aby to se mnou nešvihlo jako s Agátou. Figaro nahoře u Stoklasů pořád štěká. Má ostřej hlas, kterej mě teď, když se mi rozproudila krev, protivně řeže v uších. Nedá se to vydržet, zacpu si je. Táta na mě starostlivě kouká.

„Jsi v pořádku?“ zeptá se.

„Jasně.“

V prosklených dveřích výtahu vidím svůj obličej. Je červenější než dýně hokaido. Táta mě nepřestává pozorovat. Má na sobě zástěru s liščátky, kterou jsem dal mámě k Vánocům, když mi bylo šest. Objevil jsem ji ve vietnamském obchodě kousek od školky a považoval jsem ji za bezvadnej dárek, poněvadž jsem žil v přesvědčení, že se máma jmenuje Liška. Jenže nejmenuje. Jmenuje se Eliška. Z toho se dá poznat, že jsem jako dítě musel být buď nahluchlej, anebo extrémě zabedněnej. Spíš to druhý. Zjistit teprve v šesti letech správný jméno matky přece není normální. Ale zástěra jí udělala radost. A tátovi ještě

větší. Nosí ji nejenom při vaření, ale i když vědecky bádá nebo se věnuje svému hobby, což je čištění bot.

„Jaký máš hlad? Es? Em? El?“ zavolá na mě, zatímco si myju ruce.

Nespěchám s odpovědí, protože nevím, co uvažil. Pár jídel mu jde.

„Udělal jsem široké nudle,“ oznamuje, jako by věděl, proč neodpovídám. „Chceš je se sýrem a s kečupem, nebo...“

„S kakaem,“ řeknu.

Už je mi jasný, že mám hlad el. Nudle posypaný kakaem a cukrem patří k mým nejmilovanějším jídlům. Absolutní favorit jsou knedlíky, přesně řečeno borůvkoví blbouni, ale na ty táta nemá, ani se o ně nepokouší. Podle něho jsou blbouni vyšší dívčí.

„Naučil ses dneska něco?“ zeptá se, když proti sobě sedíme v kuchyni u stolu.

Máma sedí nahoře nad Václavákem, podle džípiésky sedm a půl kilometru odtud, v kanceláři, kam se jí vejde akorát počítač a regál plnej šanonů. Z okna vidí svatýho Václava na koni, ale protože musí šetřit časem, moc se na něj nekouká. Co by z něho taky vykoukala.

„Učili jsme se, že první světová válka trvala čtyři roky a padlo v ní skoro deset milionů vojáků,“ odpovím tátovi.

Za jeho ramenem vyčuhuje kolej Kajetánka, kde studenti večer kouří na balkonech. Teď tam nekouří nikdo, na jednom zábradlí se třepotá nějaká vlajka. Vlevo od koleje vidím baráky Na Zástřelu, odkud kdysi děla páčila dolů do Prahy. Hlava nám říkala kdy, ale já to zapomněl. Víم akorát, že v první světové válce to být nemohlo, protože ta se v Praze vůbec nevedla.

„Kdo bojoval proti komu?“ pokračuje táta v prověrce probraného učiva.

„Trojspolek proti Trojdohodě. Česko patřilo k Trojspolku.“

„Nic takového jako Česko neexistovalo.“

„Česká republika.“

„Tu máme dneska, ale tenkrát?“

„Tenkrát jsme patřili k Rakousko-Uhersku. To válku projelo a rozpadlo se. Naši vojáci se pak vraceli kolem celého světa domů. Spousta jich umřela po cestě. Dneska slaví svátek.“

„Kdo? Ti mrtví, co umřeli po cestě?“

Až sem probíhalo moje zkoušení hladce, teď se zadrhnu.

„Chceš říct, že dnes je svátek mrtvých vojáků?“

„Veteránů.“

Táta se zatváří natvrde: „Co je to veterán?“

Nacpu si plnou pusou nudlí a pomalu žvejkám. Přemejšším.

Samozřejmě vím, kdo je veterán, ale zároveň to nevím. Teda nejsem si jistej. Hlava to natuty vysvětlovala, ale já byl zaujatej pavoukem, takže jsem neposlouchal. Moh bych tátovi naservírovat něco, co bude vypadat, že mám jasno, akorát se neumím vymáčknout, jenže jak ho znám, nespokojí se s tím. Lepší bude zamaskovat to otázkou. Ptát se smím, kdy chci, na co chci, zvlášť když moje otázky naznačují jazykovou zvědavost. Ta tátu vždycky blaží.

„Z čeho vlastně vzniklo slovo veterán?“ řeknu, když polknu.

„Veteranus nebo vetus znamená latinsky starý, vetčný, dávný, letitý, bývalý,“ vysvětlí mi táta. „Veteranus miles označuje vysloužilce. Bývalého vojáka. Den válečných veteránů se začal slavit na památku konce první světové války, ale časem se rozšířil na veterány ze všech válečných konfliktů.“

„Proč je slavíme, když zabíjeli?“

„Vojáci dostávají od státu zbraně, aby ve státním zájmu bojovali, ergo zabíjeli. Když odmítnou splnit rozkaz nebo dezertují, porušují zákon. V době války se tím vlastně dopouštějí těžkého zločinu.“

„Takže je slavíme, že se toho zločinu nedopustili?“ chci vědět.

Co je ergo, se radši neptám, tátovy výklady zaberou moc času, guglení je rychlejší. Ještě rychlejší je nechat to plavat. Nejsem Agáta, nemusím vědět všechno.

„Na to není snadná odpověď. Například českoslovenští legionáři se rekrutovali z vojáků, kteří z rakouské armády zběhli, a *právě proto* je slavíme. U amerických vojáků, kteří bojovali ve Vietnamu, je to víceméně naopak. Rozkazy plnili a vrátili se z války jak tělesně, tak psychicky zmrzačení. Svátkem veteránů si připomínáme, že se museli účastnit zverstva, které stálo strašně moc životů a těm, kteří přežili, způsobilo těžké celoživotní problémy.“

Na talíři mám už jenom malou hromádku nudlí. Původně jsem si chtěl říct o přídavek, ale tátovo poslední slovo mi vezme chuť. Uvědomím si, že pořád nevím, o čem bude můj projekt.

„Tati, má každej člověk nějaký problém?“

„Určitě.“

„I ty?“

„Spoustu.“

„A máma?“

„Taky.“

„Co já?“

„To musíš vědět sám.“

„A když nevím?“

Táta přestane natáčet nudle na vidličku a pátravě se na mě koukne. Tónem, kterým ze mě většinou tahá tajemství, se zeptá: „Stalo se něco?“

„Agáta se bojí pavouků jako naše babička, možná ještě víc. Dneska ve vlastivědě kvůli jednomu dvanáctinohému dokonce omdlela. Učitelka proto vymyslela projekt...“

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Džajo, jedenáct a čtvrt.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.